

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2023 m. kovo 13 d.

ES išlaidos sanglaudos ir žemės ūkio srityse. Interesų konfliktų nustatymo, sprendimo ir pranešimo apie juos priemonių spragos

- *Nėra įvertinta, kokį poveikį ši problema daro ES pinigams*
- *Kol kas dar nesukurtos pakankamos priemonės, skirtos skaidrumui didinti ir pranešėjų apsaugai užtikrinti*

Nors yra įdiegta interesų konfliktų prevencijos ir valdymo ES išlaidų srityje sistema, vis dar esama spragų skatinant skaidrumą ir nustatant rizikingas situacijas. Tokia išvada padaryta Europos Audito Rūmų naujoje ataskaitoje, kurioje visų pirma nagrinėta, kaip šis probleminis klausimas sprendžiamas žemės ūkio ir sanglaudos politikos srityse, kuriose išleidžiama daugiausia ES lėšų.

„Atsižvelgdami į peržiūrėtus teisės aktus ir naujausius atvejus, norėjome patikrinti, ar Europos Komisija ir valstybės narės tinkamai sprendė interesų konfliktus bendroje žemės ūkio ir sanglaudos politikoje, – teigė auditui vadovavęs Audito Rūmų narys Pietro Russo. – Nustatėme, kad nepaisant pastangų šiai problemai spręsti, vis dar esama spragų. Turėtų būti pagerintas pranešimų apie atvejus teikimas, kad būtų galima aiškiai įvertinti dėl interesų konfliktų paveiktas sumas“.

ES taisyklėse reikalaujama, kad visi asmenys, dalyvaujantys valdant ES lėšas (ES ir nacionaliniu lygmeniu), vengtų bet kokio interesų konflikto, kylančio dėl politinių ar nacionalinių pažiūrų, ekonominių interesų ar kitų tiesioginių ar netiesioginių asmeninių interesų; nustačius numanomą arba faktinį interesų konfliktą, atitinkama institucija turi užtikrinti, kad atitinkamas asmuo nutrauktų visą su tuo klausimu susijusią veiklą.

Nacionaliniu lygmeniu plačiausiai naudojamas tokių situacijų prevencijos ir valdymo metodas yra savideklaracijos. Tačiau deklaracijos gali pasirodyti nepatikimos, o kryžminę informacijos patikrą kartais gali būti sudėtinga atlikti dėl nepakankamų administracinių gebėjimų, duomenų apsaugos taisyklių ir bendrų sunkumų, susijusių su visiško skaidrumo užtikrinimu. Auditoriai nustatė, kad jų tikrintose šalyse (Vokietijoje, Vengrijoje, Maltoje ir Rumunijoje) savideklaracijos nebuvo privalomos vyriausybės nariams, dalyvaujantiems priimant sprendimus dėl ES programų ir skiriant susijusį finansavimą, nors reglamentuose to aiškiai reikalaujama nuo 2018 m. Deklaracijos taip pat plačiai naudojamos ES lygmeniu; be to, atliekamos kai kurios patikros, visų pirma susijusios su jautriomis funkcijomis. Tačiau dėl „sukamųjų durų“ reiškinio (kuomet darbuotojai nuo oficialių viešųjų pareigų

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

pereina prie pareigų privačiame sektoriuje toje pačioje srityje) iš esmės kyla interesų konfliktų rizika. Todėl auditoriai mano, kad reikia aktyvesnio tokių atvejų valdymo.

Auditorių teigimu, nacionalinės institucijos daug dėmesio skiria interesų konfliktų viešųjų pirkimų srityje nustatymui, tačiau ne visada pakankamai dėmesio skiria tam tikriems probleminiams atvejams, pavyzdžiui, daugeliui procedūrų, kurioms trūksta tinkamos konkurencijos (t. y. sutartims, dėl kurių deramasi nekonkuruojant, arba pareiškėjams, susijusiems su kitais suinteresuotaisiais subjektais, dalyvaujančiais ES finansuojamuose projektuose). Auditoriai taip pat pažymi, kad dar neįgyvendintos apie pažeidimą pranešusiems asmenims skirtos priemonės ir daugelis valstybių narių vėluoja perkelti į nacionalinę teisę asmenų, pranešančių apie ES teisės pažeidimus, apsaugos taisykles.

Viešuose šaltiniuose (nuorodose į nacionalines ir regionines interneto svetaines, kuriose išvardyti ES žemės ūkio ir sanglaudos finansavimo gavėjai, Komisijos interneto platformoje „Kohesio“) šiuo metu nėra informacijos apie galutinius juridinių asmenų gavėjus, o tai riboja visuomenės kontrolę. Naujuoju sanglaudos programavimo laikotarpiu (2021–2027 m.) šią informaciją atskleisti ES šalių valdymo ir kontrolės sistemose taps privaloma. Žemės ūkio srities lėšų gavėjai nuo 2023 m. turės teikti informaciją apie įmonių grupes, kurių veikloje jie dalyvauja.

Auditoriai taip pat pažymi, kad nėra viešai prieinamos informacijos apie interesų konfliktų mastą pasidalijamojo ES išlaidų valdymo srityje ir nėra rodiklių, kuriais būtų vertinamas problemos dažnumas ar mastas. Pranešama ne apie visus pažeidimus, pavyzdžiui, kai susijusi suma yra mažesnė nei 10 000 eurų arba kai jie nustatomi ir ištaisomi nacionaliniu lygmeniu prieš kreipiantis į Komisiją dėl pinigų.

Bendra informacija

Apie pusei ES išlaidų taikomas Komisijos ir valstybių narių pasidalijamasis valdymas. Tai apima du žemės ūkio fondus – Europos žemės ūkio garantijų fondą (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP) – ir tris pagrindinius sanglaudos fondus: Europos regioninės plėtros fondą (ERPF), Europos socialinį fondą (ESF) ir Sanglaudos fondą (SF). Taikant pasidalijamojo valdymo principą bendra atsakomybė už biudžeto vykdymą tenka Komisijai, valstybės narės turi imtis veiksmingų ir proporcingų priemonių, kad užkirstų kelią pažeidimams, juos nustatytų ir ištaisytų, o nacionalinės institucijos visų pirma yra atsakingos už jų nustatymą ir šalinimą paramos gavėjų lygmeniu.

Specialioji ataskaita 06/2023 „Interesų konfliktas ES sanglaudos ir žemės ūkio išlaidų srityse. Sistema sukurta, tačiau nepakanka skaidrumo ir trūksta nustatymo priemonių“ paskelbta [Audito Rūmų svetainėje](#).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547
- Damijan Fišer, damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois, vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502